

Seat No. : _____

NF-143

November-2018

M.A., Sem.-III

503 : History

[History of India (From 1627 A.D. to 1856 A.D.)]

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) શિવાજી મહારાજની સિદ્ધિઓ પર નોંધ લખો. 14

અથવા

મરાઠા વહીવટીતંત્રના મુખ્ય લક્ષણોનું પરીક્ષણ કરો.

- (B) જોડકાં જોડો : (કોઈપણ ચાર) 4

‘A’

‘B’

(1) શિવાજી મહારાજનો જન્મ	(a) રાજવ્યવહાર કોશ
(2) પંડિત હનુમંતે	(b) વાર્ષિક આવકનો 10મો ભાગ
(3) મજુમદાર	(c) સેનાપતિ
(4) સર-એ-નૌબત	(d) ઈ.સ. 1627
(5) ચૌથ	(e) યુદ્ધ કર
(6) સરદેશમુખી	(f) નાણાકીય મંત્રી

2. (A) બાજીરાવ પ્રથમની કારકિર્દી અને સિદ્ધિઓ વર્ણવો. 14

અથવા

અંગ્રેજ-મરાઠા યુદ્ધો વિશે વિસ્તારથી ચર્ચા કરો.

- (B) ખાલી જગ્યા પૂરો : (કોઈપણ ચાર) 4

- (1) _____ માં બાલાજી વિશ્વનાથનો જન્મ થયો હતો. (નાદેડ, કોંકણ)
- (2) ખેડનું યુદ્ધ _____ વર્ષમાં થયું હતું. (1707, 1710)
- (3) ‘આપણે જર્જર વૃક્ષના મૂળ પર પ્રહાર કરવો જોઈએ જેથી તેની શાખાઓ આપોઆપ ખરી જાય.’ આ વાક્ય _____ એ કહ્યું હતું. (બાજીરાવ પ્રથમ, શાહુ)
- (4) છત્રસાલ _____ નો શાસક હતો. (પંજાબ, બુદ્ધલાખંડ)
- (5) પાણીપતના ત્રીજા યુદ્ધ દરમિયાન મરાઠા તોપદળનો વડો _____ હતો. (સદાશિવ ભાઉ, ઈબ્રાહિમ ગાર્દી)
- (6) પેશવા બાલાજી બાજીરાવ _____ વર્ષમાં સત્તા પર આવ્યા. (1713, 1740)

3. (A) 1757ના પ્લાસીના યુદ્ધના કારણો અને પરિણામોનું આલેખન કરો. 14
- અથવા**
- વોરન હેસ્ટિંગ્સની કારકિર્દી વિશે વિસ્તારથી ચર્ચા કરો.
- (B) હા કે ના માં જવાબ આપો : (કોઈપણ ત્રણ) 3
- (1) બ્લેક હોલની ઘટના હૈદરાબાદમાં બની હતી.
  - (2) પ્લાસીનું યુદ્ધ 23મી જૂન, 1757માં શરૂ થયું હતું.
  - (3) દસ્તકનો અર્થ મહેસૂલી વ્યવસ્થા થાય છે.
  - (4) શુજાઉદ્દૌલા બુદ્દલખંડનો રાજા હતો.
  - (5) નંદકુમારની ઘટના વોરન હેસ્ટિંગ્સના સમયમાં બની હતી.
4. (A) બ્રહ્મોસમાજ અને રાજા રામમોહન રોય પર નોંધ લખો. 14
- અથવા**
- લોર્ડ ડેલહાઉસીની આંતરિક અને બાહ્ય નીતિનું પરીક્ષણ કરો.
- (B) એક વાક્યમાં જવાબ આપો : (કોઈપણ ત્રણ) 3
- (1) સિંધ-ખાલસા સમયે ભારતનો ગવર્નર-જનરલ કોણ હતો ?
  - (2) પંજાબને ક્યારે ખાલસા કરવામાં આવ્યું ?
  - (3) લોર્ડ મેકોલ કોણ હતો ?
  - (4) ચાંદાબુંની સંધિ
  - (5) કર્નલ સ્લીમાન
-

Seat No. : _____

NF-143

November-2018

M.A., Sem.-III

503 : History

[History of India (From 1627 A.D. to 1856 A.D.)]

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Write a note on achievements of Shivaji Maharaj. **14**

OR

Examine the main feature of Maratha Administration.

- (B) Matching the Pairs : (Any **Four**) **4**

‘A’

‘B’

(1) Shivaji Maharaj's birth	(a) Rajvyavahar Kosh
(2) Pandit Hanumante	(b) 10% of annual income
(3) Majumdar	(c) Senapati
(4) Sir-e-Naubat	(d) 1627 A.D.
(5) Chauth	(e) War Tax
(6) Sardeshmukhi	(f) Finance minister

2. (A) Describe the career and achievements of Bajirao-I. **14**

OR

Discuss the Anglo-Maratha Wars in detail.

- (B) Fill in the blanks : (Any **Four**) **4**

- (1) The birth of Balaji Vishvanath in _____ region. (Nanded, Konkan)
- (2) The Khed war took place in _____ year. (1707, 1710)
- (3) Let us strike at the trunk of withering tree, the branches will fall by themselves. This sentence told by _____. (Bajirao-I, Shahu)
- (4) Chatrasal was the ruler of _____. (Punjab, Bundelkhand)
- (5) The Maratha artillery department headed by _____ in Third Battle of Panipat. (Sadashiv Bhau, Ibrahim Gardi)
- (6) Peshva Balaji Bajirao came to power in _____. (1713, 1740)

3. (A) Narrate the causes and results of Battle of Plassey 1757 A.D. 14

OR

Discuss in detail about the career of Warren Hastings.

- (B) **True or False.** (Any **Three**) 3

- (1) The Black Hole tragedy took place in Hyderabad.
- (2) The Plassey War started on 23rd June, 1757.
- (3) The meaning of Dustak was revenue system.
- (4) Shujaudaula was the king of Bundelkhand.
- (5) The incident of Nandakumar took place in the time of Warren Hastings.

4. (A) Write a note on Brahmosamaj and Raja Rammohan Roy. 14

OR

Examine the internal and external policy of Lord Dalhousie.

- (B) Answer in **one** sentence. (Any **Three**) 3

- (1) Who was the Governor-General of India during the annexation of Sindh ?
  - (2) When did Punjab annexed ?
  - (3) Who was Lord Macauley ?
  - (4) When did Yandaboo Treaty took place ?
  - (5) Colonel Sliman.
-

Seat No. : _____

NF-143

November-2018

M.A., Sem.-III

503 : History

**(History of Science and Technology in Medieval India)
(Repeater)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : બધા પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

1. (A) પ્રાગ મધ્યયુગ અને સલ્તનતકાળ દરમિયાન લોખંડ ખાણકામ અને ધાતુ વિજ્ઞાન-ટેક્નોલોજીના વિકાસની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

પ્રાગ મધ્યયુગ અને સલ્તનતકાલીન કૃષિ ટેક્નોલોજીનું પૃથક્કરણ.

- (B) જોડકાં જોડો : (ગમે તે ચાર) 4

‘A’

‘B’

(1) રસરત્નાકર	(a) ગોવિંદ ભાગવત
(2) તબાકત-ઈ-નાસિરી	(b) દેવદત્ત
(3) કુતુહ સલાતિન	(c) શમ્શ સિરાઝ ખફીફ
(4) તારીખ-ઈ-ફિરોઝાશાહી	(d) ઈસામી
(5) રસહૃદયતંત્ર	(e) મિન્હાજ સિરાજ
(6) ધાતુરત્નમાલા	(f) સિદ્ધ નાગાર્જુન

2. (A) મુઘલકાલીન મેરીટાઈમ ટેક્નોલોજી વર્ણવો. 14

અથવા

મુઘલકાલીન કાપડ ટેક્નોલોજીનું વર્ણન કરો.

- (B) ખાલી જગ્યા પૂરો : (ગમે તે ચાર) 4

- (1) ‘નહર-એ-ફૈઝ’ _____ દ્વારા બાંધવામાં આવી હતી. (જહાંગીર, શાહજહાં)
- (2) છોડના જાતિય ઉદ્ભવનું વર્ગીકરણ _____ દ્વારા શરૂ થયું હતું. (એન્ડરસન, લિનયસ)

- (3) જમાદાની ટેક્નીકનો મતલબ _____ માટે હતો.
(ફેબરીક ઓર્નામેન્ટેશન ઓન લુમ, કાપડ વણાટ)
- (4) અલ-મુકાદશી _____ ને લગતું પુસ્તક છે. (વહાણ બાંધકામ, વહાણવટું)
- (5) કલકત્તાના બોટાનિકલ ગાર્ડનનું બાંધકામ _____ દ્વારા થયું હતું.
(કોલોનેટ રોબર્ટક્યાડ, રોકસબર્ગ)
- (6) બોમ્બે વેધર ઓબ્ઝર્વેશન (1788)ની સેવન ઈયર ડાયરી _____ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવી હતી.
(સર જોસેફ બંક, ડૉ. જહોન્સન)

3. (A) મુઘલ યુગ દરમિયાન બાયો-સાયન્સનો વિકાસ તપાસો. 14

અથવા

રોગ, વાતાવરણ અને પર્યાવરણ વચ્ચેના સંબંધનું વિશ્લેષણ કરો.

(B) ખરાં-ખોટાં જણાવો : (ગમે તે ત્રણ) 3

- (1) જળવાયુમાં પરિવર્તનને કારણે ચેપીરોગોની શક્તિ વધે છે.
- (2) જહાંગીર પ્રકૃતિવિદ હતો.
- (3) મુઘલ બાદશાહોએ વનવિનાશને હતોત્સાહિત કર્યું હતું.
- (4) મુઘલયુગ દરમિયાન વનવિનાશ પર્યાવરણીય પ્રદૂષણ માટે મુખ્ય કારણ ન હતું.
- (5) મુઘલયુગ દરમિયાન પશુઓ અને વનસ્પતિઓના કુદરતી નિવાસસ્થાનોના પતન માટે વનવિનાશ મોટું કારણ ન હતું.

4. (A) 18 મા સૈકા દરમિયાન પર્યાવરણીય પરિવર્તન માટેના કારણો વર્ણવો. 14

અથવા

18મા સૈકામાં રોગોના ફેલાવાની પ્રક્રિયા વિશે નિબંધ લખો.

(B) એક વાક્યમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ત્રણ) 3

- (1) સાગ વહાણ બાંધકામ માટે કાચો માલ હતું.
- (2) મલબારમાં વનવિનાશ માટે વહાણ બાંધકામનું કારણ.
- (3) ગ્લોબલ વોર્મિંગ બાયો-ડાયવર્સિટી લોસના કારણ તરીકે.
- (4) ડૉ. જહોન્સન કોણ હતાં ?
- (5) જહોન રે કોણ હતાં ?

Seat No. : _____

NF-143

November-2018

M.A., Sem.-III

HIS-503 : History

(History of Science and Technology in Medieval India)

(Repeater)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : Attempt **all** questions.

1. (A) Discuss the development of iron mining and metallurgical technology during early medieval and sultanate periods. **14**

OR

Analyse agrarian technology during early medieval and Sultanate Age.

- (B) Matching any **four** from the following : **4**

‘A’

‘B’

(1) Rasaratnakara	(a) Govidna Bhagvata
(2) Tabaqat-i Nasiri	(b) Devadatta
(3) Futuhu’s Salatin	(c) Shams Siraj Khafif
(4) Tarikh-i Firuz Shahi	(d) Isami
(5) Rasahrdayatantra	(e) Minhaj Siraj
(6) Dhaturatnamala	(f) Siddha Nagarjuna

2. (A) Examine maritime technology during Mughal period. **14**

OR

Describe Textile technology during Mughal age.

- (B) Fill in the blanks : (Any **Four**) **4**

- (1) Nahar-i Faiz had been constructed by _____. (Jahangir, Shah Jahan)
- (2) Sexual system for classifying plants had been introduced by _____.
(Anderson, Linnaeus)

- (3) Jamadani techniques were meant for _____.
(Fabric ornamentation on loom, Textile wearing)
- (4) Al-Muqaddasi was text on _____. (Ship-building, Navigation)
- (5) Botanical garden of Calcutta had been established by _____.
(Colonel Robertkyad, Roxburgh)
- (6) Seven year dairy of Bombay weather observations in 1788 had been prepared by _____. (Sir Joseph Banks, Dr. Johnson)

3. (A) Investigate the development of bio-sciences during Mughal age. **14**

OR

Analyse relationship among environment, climate and disease.

- (B) Write your answer in **true/false** : (Any **Three**) **3**

- (1) Climate change has major change on the potency of infectious diseases.
- (2) Jahangir was a naturalist.
- (3) Mughal Badshah discouraged deforestation.
- (4) Deforestation was not a major cause of environmental pollution during Mughal period.
- (5) Deforestation was not a major cause of natural habitat loss of animals and trees during Mughal age.

4. (A) Describe causes of environmental change during eighteenth century. **14**

OR

Write an essay on the mechanisms of disease transmission during eighteenth century.

- (B) Write your answer in **one** sentence : (Any **Three**) **3**

- (1) Teak as raw material for Ship-building.
- (2) Ship-building as a cause of deforestation in Malabar.
- (3) Global warming as cause of biodiversity loss.
- (4) Who was Dr. Johnson ?
- (5) Who was John Ray ?

_____